

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. III. An Deus possit fallere, vel falli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

finitum: ergo. Resp. disting. ant. Habi-
tus determinat ad credendum testimonium
absque ulla ratione identificata cum testimo-
nio. neg. ant. absque ratione distincta. conc.
ant. & sub eadem distinctione conc. vel neg.
conseq. ad prob. conc. ma. neg. primam par-
tem mi. vel potius ejus suppositum; testi-
monium enim non est neutrum, quando est
sufficienter applicatum, seu quando est red-
ditum evidenter credibile, & credendum;
neutrum enim dicitur illud objectum, de quo
nec habeo ullam rationem credendi, vel ne-
gandi, nec intrinsecam, nec extrinsecam, ne-
que talem, vi cujus reddatur illa res credibilis.

Jam verò dari testimonium DEI, sive
DEUM esse locutum, redditur evidenter
credibile, & credendum, ex signis credibili-
tatis nostræ fidei, de quibus pluribus agemus
inferius. Nec dicas, ex his sequi, quòd as-
sensum, præstitum de ipsa existentia Divini tes-
timonii, sit assensus tanquam primi princi-
pii; nam negatur illatum; assensus enim,
præstitus rei tanquam primo principio, est il-
le, quando res ex ipsa apprehensione termi-
norum statim rapit intellectum ad assensum,
quin prius debeat fieri aliunde evidenter cre-
dibilis, & credenda. Certè, ut huic princi-
pio: *Totum est majus sua parte*: assentia-
mur, non indigemus prævia applicatione, vel
credibilitate.

50. Ob. 4. Non est laudabile credere
DEO ob rationem, seu motivum, aut obje-
ctum formale: sed fides nostra est laudabilis:
ergo per eam non credimus ob rationem &c.
Confirm. Si crederemus DEO ob ejus di-
ctum infallibile, non præferremus DEUM ho-
mini, qui esset infallibilis in loquendo: hoc
est absurdum: ergo. Resp. diff. ma. non est
laudabile credere DEO ob rationem distin-
ctam ab ejus testimonio, & auctoritate. om.
ma. ob rationem identificatam cum ejus te-
stimonio. neg. ma. & concessa. mi. neg.
conseq. Utique laudabile est credere DEO
ob ejus testimonium, quando nobis revelat
plura obscura, & supra captum nostrum, ad
quæ credenda opus est magna intellectus
nostri captivitate, & subjectione.

Ad confir. Resp. neg. ma. nam 1. etsi
homo esset ratione extrinsecæ assistentiæ
DEI infallibilis, non esset infallibilis intrin-
secè; unde, dum illam ipsam intrinsecam in-
fallibilitatem de DEO credimus, ipsum ho-
mini illi præferimus. 2. etsi homo esset
infallibilis, ejus infallibilitas esset ordinis
longè inferioris; unde etiam testimonium
DEI plus æstimamus, ita ut, si per impos-
sibile talis homo contraria loqueretur DEO,
illius testimonio fidem negaremus: & in
hoc sensu ait Apostolus *ad Gal. 1. v. 8. Sed
licet nos, aut Angelus de celo evangelizet
vobis, præterquam, quod evangelizavimus
vobis, anathema sit*: hoc est, si etiam Ange-
lus de coelo, qui, utpote beatus, falli non po-
test, aliud diceret, quàm, quòd S. Paulus ex
revelatione DEI docuerat, non foret ei cre-
dendum.

51. Ob. 5. Saltem fides non debet ha-
bere objectum ex parte intellectus, sed sufficit,

si aliquid habeat ex parte voluntatis: ergo.
prob. ant. non credimus DEO, quia verax
est, sed quia supremus dominus est, & quia
præcipit, ut credamus: atqui præceptum est
motivum, seu objectum formale efficiens
voluntatem, non intellectum: ergo. ita
Guilielmus Parisiensis *libro de fide, & le-
gibus non longè ab initio*. Confirm. Po-
test DEUS homini, nihil cogitanti de ve-
racitate DEI, præcipere, ut sibi credat: talis
esset actus fidei absque motivo efficiente in-
tellectum: ergo.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. ma. Vo-
lumus quidem credere; quia DEUS præci-
pit: sed credimus; quia verum dicit. Vo-
lo dicere: actus voluntatis, seu pia affectio,
qua nobis liberè imperamus actum fidei, &
à qua actus fidei denominatur liber, atque
fit meritorius (de quo infra) habet pro mo-
tivo præceptum: sed non ipse actus fidei ha-
bet præceptum pro motivo intrinsecò. Sic,
licet contritio, vel attritio, præcepta sit pec-
catori saltem semel in anno, adeoque actus
imperans contritionem habeat pro motivo
præceptum, non tamen actus contritionis
habet pro motivo præceptum; alias tandem
omnes ferme actus haberent pro objecto mo-
tivo præceptum DEI, adeoque omnes essent
actus virtutis moralis obedientiæ.

Ad confir. neg. ant. Sicut DEUS non po-
test præcipere homini, ut aliquid amet, quod
non apparet bonum, ita neque potest ei præ-
cipere, ut credat, quod non apparet verum;
quia non potest facere, ut potentia feratur
extra suum objectum. Hoc tamen est verum,
quòd, sicut eo ipso, quòd DEUS præcipiat
aliquid amandum, ostendit id esse bonum,
si non intrinsecè in se, saltem extrinsecè ra-
tione alterius, ad quod ordinatur: ita eo
ipso, quòd aliquid præcipiat credendum,
ostendat, id esse verum, si non ex apprehen-
sione terminorum, saltem ob extrinsecam at-
testationem DEI, quæ implicitè saltem con-
tinetur in præcepto credendi.

ARTICULUS III.

An DEUS possit fallere, vel falli.

52. Dico 1. DEUS non potest falli.
ita contra Averroem, qui DEO
negavit aliquarum rerum sci-
entiam, defacto omnes Catholici, imò o-
mnes, qui DEUM verè agnoscunt. Prob. fa-
cile. DEUS est ens perfectissimum: ergo
debet habere omnem perfectionem, nec po-
test habere aliquam imperfectionem: atqui
omniscientia est manifestè perfectio, & igno-
rantia, vel error, est imperfectio: ergo DE-
US debet manifestè habere omniscientiam,
& non potest habere ullam ignorantiam: at-
qui, si falli posset, manifestè careret omni-
scientiâ, haberetque ignorantiam alicujus
veritatis: quin, quod pejus foret, haberet po-
sitivum errorem circa aliquam rem, circa
quam falleretur; nam aliter conciperet rem,
quàm in se esset, & ignoraret, quomodo verè
B 3

se haberet: ergo. Omnia membra hujus discursus sunt evidèntia. Possent addi textus innumeri Sacrae Scripturae, DEO omniscientiam attribuentes: sed non est necesse.

53. Dico 2. contra Priscillianistas. DEUS etiam non potest fallere, neque de potentia absoluta. ita rursus omnes Catholici, fàtem de potentia ordinaria: quanquam de potentia extraordinaria aliqui, sed vix unus, & alter, olim admiserint, DEUM fallere posse, ut Holkot, in 2. q. 2. n. 8. item apud Cardinalem de Lugo. *de fide disp. 4. sec. 2. n. 15. & 16.* Petrus de Alliaco, & Gabriel, quorum tamen sententia modò sustineri non potest. Prob. 1. Fallere alterum scienter, est mentiri: sed DEUS semper falleret scienter; cum omniscius sit, & falli non possit: ergo mentiretur: atqui DEUS mentiri non potest: ergo.

Minor subsumpta in primis est lumine naturæ nota; est enim evidenter indecens, & imperfectum mendacium, imò, ut omnes dicunt, est intrinsecè malum; quia ipsum lumen naturæ dicitur, etiam barbaris non omnino honesti oblitis, mendacium esse naturæ rationali difforme, & esse contra finem, ac institutionem verborum ad humanum commercium ordinatorum; istud enim per mendacium, si hoc foret licitum, everteretur; quia tolleretur fidelitas, atque fiducia mutua: ergo mendacium non potest cadere in perfectissimum DEUM.

54. Prob. eadem minor ex Scripturis, & Patribus. *Ad Hebr. 6. v. 18.* dicitur de DEO: *Interposuit iuramentum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri DEUM, fortissimum solatium habeamus.* Duæ autem res illæ sunt promissio, seu assertio DEI, & iuramentum: ergo per has habemus fortissimum solatium: sed, si DEUS fallere posset, non haberemus fortissimum solatium, sed possemus dubitare, & timere: ergo. prob. mi. Non haberemus fortissimum solatium ratione assertionis, si DEUS per hanc fallere posset, ut patet: neque haberemus illud ratione iuramenti; nam iuramentum DEI non reddit promissionem ejus certiore: ergo. prob. 2. pars ant. DEUS non habet superiorem, per quem juret: ergo debet jurare tantum per semetipsum: & sic *Gen. 22. v. 16.* dicit DEUS: *Per me ipsum juravi:* ergo iuramentum ejus non addit auctoritatem majorem ipsius dicto: ergo, si DEUS posset mentiri per simplicem assertionem, posset etiam mentiri per iuramentum: ergo per neutrum haberemus firmissimum solatium, contra Apostolum: ergo, ut hoc habeamus, debet dici, quòd, sicut impossibile est, DEUM testantem aliquid iuramento, mentiri, ita etiam impossibile sit, eum mentiri dicentem aliquid sine iuramento. Utitur autem DEUS frequenter in Scripturis formulâ juratoriâ, ut nostræ infirmitati, quæ majorem certitudinem in assertionem jurata, quam in alia, concipit, se accommodet.

Iterum *Numeror. 23. v. 19.* dicitur: *Non est DEUS quasi homo, ut mentiatur, nec ut filius hominis, ut mutetur:* ergo DEUS

etiam de absoluta potentia non potest mentiri. prob. conf. fuere aliqui Sancti, qui nunquam mentiti sunt, e. g. B. Virgo, S. Joannes Baptista: ergo, ut DEUS non sit sicut isti, seu præcellat omnes homines in veracitate, debet neque de potentia absoluta posse mentiri. Et in hoc quoque sensu intelligendum etiam est illud *ad Rom. 3. v. 4.* *Est autem DEUS verax, omnis autem homo mendax.*

55. Accedunt SS. Patres. S. Dionysius *de Divinis nominibus c. 8.* juxta versionem Ambrosii Florentini (a qua non quoad sensum, sed tantum quoad verba, paulum differt Perionius) ait: *Porro veritas DEUS est, & à veritate cadere, à DEO est cadere: si igitur veritas DEUS est, veritatisque negatio est à DEO prolapsio, à DEO cadere DEUS non potest.* S. Ambrosius *inc. 23. Numer. v. 19.* *Non est DEUS quasi homo, ut mentiatur:* ait: *Nunquidnam mentitur DEUS? sed non mentitur; quia impossibile est mentiri DEUM. Impossibile istud non infirmitatis est, sed virtutis, & majestatis.* S. Augustinus. *l. 22. de civ. DEI. c. 25.* ait: *Si volunt invenire, quod omnipotens non potest, habent prorsus: ego dicam: mentiri non potest.* Similia habent SS. Athanasius, Cyrillus, Anselmus, & alii. vide Lugo *de fide disp. 4. sect. 2.* Gormaz. *de virt. Theol. disp. 17. n. 810.*

56. Collige 1. DEUM non tantum mentiri non posse, aliquid nudè asserendo, sed nec promittendo. Ratio est clara; quia in omni promissione includitur assertio; nam, qui dicit: *dabo:* vel *donabo:* asserit certè, se habere animum dandi: si ergo DEUS nequit falsum asserendo decipere, neque poterit decipere promittendo. Collige 2. DEUM neque posset mentiri per alium; nam indecentia mendacii refunderetur in DEUM tanquam ejus auctorem, & causam. Dein quando Scripturæ dicunt, DEUM mentiri non posse, intelligunt, eum id non posse, per locutionem, qua hucusque ordinariè hominibus locutus est: atqui locutus est per Angelos, Prophetas, Apostolos, & alias personas ab ipso distinctas: ergo.

Collige 3. probabilius DEUM non posse, se solo infundere homini errorem, vel habitum erroneum. ita Gormaz. *disp. 19. de virt. Theol. n. 897.* Oviedo *de fide controv. 3. punct. 2. n. 8.* & alii ab eo citati. Prob. Si DEUS se solo infunderet errorem, etiam tantum speculativum, intellectui humano, tunc infunderet eum cum certa scientia de ipso; quia non posset habere ignorantiam: sed sic scienter deciperet, & virtualiter mentiretur, quod DEUS non potest, ut jam probatum: ergo. prob. mi. si creatura studiosè facit, ut alius putet, Petrum currere, quando non currit, & studiosè ex intentione procurat, ut erret, virtualiter certè mentiretur, & decipit scienter alterum: ergo etiam DEUS, procurando, vel causando talem errorem, virtualiter mentiretur &c.

Confirm. Si DEUS posset infundere talem errorem, posset etiam formare voces in aère, quæ sonarent, vel significarent, Petrum currere, quando non currit, fàtem quando non

non sciret audiens, has voces expressè ad se à DEO dirigi: sed hoc, etsi Lugo de fide disp. 4. sec. 3. non videatur rejicere, aut certè juxta principia ibi jacta non rejicere posse, videtur non posse admitti: ergo. ma. prob. ex eo, quòd inter posse hoc, & posse illud, non possit ostendi ulla disparitas. mi. videtur imprimis sensui communi conformis; cum tales voces falsum significantes, nullus unquam audeat DEO tribuere, sed omnes tribuant eas diabolo, vel simili causæ: ergo

57. Collige 4. DEUM loquentem non posse uti restrictione purè mentali. *Restrictiones purè mentales* fiunt, quando verbis, exterius dictis, aliquid à loquente additur, in mente subintellectum, quod nullo signo externo, vel significatione externa verborum, per consuetudinem, vel aliam causam, acceptata, potest colligi. e. g. Petrus rogatus, an occiderit Paulum, quem domi gladio heri occidit, respondet: *Non occidi*: subintellegendò *scilicet*, vel *in templo*, vel *hodie*. Hæ restrictiones sunt reverà mendacia, quæ DEO repugnant; nam, ut ait Cardenas in proposit. ab Innoc. XI. damnat. dissert. 19. n. 37. loquela humana (& par est ratio de Divina) neque totaliter, neque partialiter constituitur ex conceptibus mentalibus, sed ex vocibus, & sæpe ex circumstantiis externis, ratione quarum sæpè variatur significatio vocum: ergo, ut propositio sit vera, non debet attendi conceptus mentalis interiùs in mente additus, sed sola verba, & signa, vel circumstantiæ externæ: ergo, si quis occidit Paulum, & exterius simpliciter dicit: *Non occidi*: licet mente subintelligat *veneno*, vel *hodie* &c. est mendax; nam, si conceptus mentis non attendatur, propositio clarè est mendax, ut patet: ergo. Hinc Innocentius XI. damnavit has propositiones. 26. *Si quis, vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive re creationis causâ, sive quocunque alio fine, juret, se non fecisse aliquid, quod reverà fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverà non mentitur, nec est periurus.* & 27. *Causa justa utendi his amphibologiis est, quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censatur tunc expediens, & studiosa*; & his similis est propositio 28. similiter etiam damnata.

58. Collige 5. DEUM posse loqui per æquivocationem, vel amphibologiam, quæ ex aliquo signo externo, vel circumstantiis extrinsecis, aut modo loquendi, licet non ita obvio, potest intelligi; similes enim locutiones, si fiant, quando adest justa causa celandi veritatem, excusantur adhuc, etiam post decretum Innocentii XI. ab omnibus ferme auctoribus à mendacio. Et certè, quando verba sunt æquivoca, potest loquens, ex justa causâ ea accipere in uno, & permittere, ut audiens ea intelligat in altero sensu, intendendo celare veritatem, & tantum per-

mittendo alterius deceptionem. Similiter cum signa externa, pronuntiatio, aut modus loquendi, aliæque circumstantiæ exterius sensibiles, sint constitutiva locutionis externæ (alias enim nunquam à mendacio excusari poterunt dicta ironica, vel hyperbolica) qui ea non attendit, sibi imputet, quòd non ritè rem intelligat. Confirm. Multa sunt dicta in Sacris Scripturis, quæ, ut patet ex objectionibus, à mendacio excusari non possunt, nisi recurrendo ad hanc nostram doctrinam: atqui dici minimè potest, ibi dicta esse mendacia; cum aliqua sint ipsius Christi Domini, vel Sanctorum Angelorum: ergo. Quodsi jam in locutionibus æquivocis, vel amphibologicis, mendacia non reperiuntur, neque deceptio positivè intentata, non est, cur DEUS ita loqui non possit: & certè videtur in Scripturis aliquando ita locutus.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

59. **O**B. 1. contra 2. conclusionem (nam quæ contra primam obijci fors possent, tangunt tractatum de DEO, ubi de infinita ejus perfectione, vel tractatum de actibus humanis, ubi de libertate creata) Mendacium non est intrinsecè malum: ergo in quibusdam circumstantiis potest DEUS de potentia absoluta mentiri: ant. prob. quidquid est malum, est tale; quia est contra legem DEI; hæc enim, ut etiam diximus tract. de actibus humanis, n. 176. est prima universalis regula moralitatis: sed mendacium, quod faceret DEUS, non esset contra legem DEI; ergo: prob. mi. lex DEI non datur si ne voluntatè DEI obligante: atqui non daretur tunc voluntas DEI obligans ad non mentiendum, sed potius daretur in DEO voluntas mentiendi: ergo.

Resp. neg. ant. Certè S. Augustinus. 1. de mendacio, præsertim c. 6. sensit, mendacium esse intrinsecè malum; ait enim, mendacium esse aliquid pejus iniquitate, quam DEUS oderit; cum mendacium perdat, juxta illud psal. 5. v. 7. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium*: & comparat mendacium cum furto, & adulterio, docetque, quòd, sicut ista non licent, sic nec licitum sit illud. ad prob. conc. ma. neg. mi. ad hujus prob. iterum neg. mi. nam DEUS necessariò sibi ipsi imponit legem non faciendi intrinsecè mala: saltem necessitate metaphysica vult non mentiri, quæ voluntas, si non est propriè lex, est æquivalenter talis, & æquè absolutè impossibile DEO reddit mendacium. Hinc si DEUS, ut ponunt adversarii, vellet mentiri, vellet, & nollet idem: vellet mentiri, ut ponitur: nollet; quia necessariò non vult intrinsecè mala, & necessariò etiam odit omne destructivum suæ supremæ auctoritatis, & infallibilitatis: quale esset mendacium.

60. Ob.